

Емел ШЕРИФ МИФТАР
e.miftar2018@gmail.com

ПОЛОЖБАТА НА ЖЕНАТА И ОПИС НА РУМЕЛИСКАТА ЖЕНСКА НАРОДНА НОСИЈА ВО ОСМАНЛИСКИОТ ПЕРИОД – 1873 ГОДИНА

Апстракт. – Положбата на жената во османлиското општество и нејзиното место во општествениот живот отсекогаш привлекувало големо внимание. Османлиските официјални материјали како и архивските документи даваат една слика за положбата на жената во време на османлиското владеење. Како главен елемент на жената, облеката освен како заштита и естетика, имала и други функции, затоа, начинот на облекување претставувал симбол на локален, регионален, верски или етнички идентитет. Поврзано со ова, прописите за облекувањето на жената во османлискиот период ни разјаснуваат други аспекти на општествениот живот. Како дополнување на прописите за облекување на жената, во овој труд е претставена румелиската женска народна носија низ фотографиите од официјалниот албум, којшто бил подготвен за меѓународниот саем во Виена во 1873 година. Целта на трудот е да се направи преглед и анализа на османлиски архивски документи и официјални материјали кои ја разгледуваат положбата на жената во општеството во османлискиот период на владеење, прописите за облекување на жената, како и да се направи посебен осврт на претставувањето на румелиската женска народна носија низ фотографиите од албумот за Виенскиот саем во 1873 година. Носијата како етнолошка појава која претставува материјално-културолошко богатство за проучување на влијанијата на ориентот врз народното облекување на Балканот како сумативна рефлексја на традициите, етнокултурата, етнополитичките и социјалните односи со етнооколноста може да се проучува низ фотографиите од албумот „Османлиска народна носија“ – *Elbise-i Osmaniye*, од 1873 година.

Клучни зборови. – жена, положба на жена, прописи за облекување на жена, румелиска женска носија, Виенски саем, фотоалбум.

Вовед

Еден од основните делови на материјалната култура на традиционалното богатство на еден народ се традиционалните носии. Освен заштита и естетика, облеката отсекогаш имала и други функции и начинот на облекување претставувал симбол на локален, регионален, верски или етнички идентитет. Природните и економските услови, развитокот во транспортниот систем, културните и историските настани, значително влијаеле врз начинот на облекувањето на луѓето и неговиот дизајн што ни укажува на тоа дека тоа е динамична категорија со постојано менување. Така, носијата е своевидна материја преку која можат да се согледаат разни процеси на културните настани и влијанија, врските со другите народи со кои биле во блиска околност. Петвековното владеење на Османлиската држава на просторот на денешна Македонија, влијаело во повеќе области на народната култура како на архитектурата, исхраната, занаетите, терминологијата, традицијата, како и врз народното облекување.¹ Така, турско-ориенталниот стил на облекување се именува и како „ала турка“², што со текот на времето се чувствувало постепено на облеката на повисокиот слој во чаршијата, занаетчиите, трговците и др. Материјали за населението црпише од разни извори како што се: историски документи, етнографска и архивска граѓа, записи на патеписи, бројни зачувани колекции на костими кои се чуваат во музеи, илустрации, ликовни прикази, фотографии и др.³

Во рамките на овој труд освен општиот преглед и анализа на архивските документи за положбата на жената во општеството, социо-културниот и образовниот живот, анализирани се и документите поврзани со прописите за облекувањето на жената во османлискиот период. Овие документи се однесуваат најчесто на жени од муслиманска вероисповест. За да имаме поширока слика за жената во османлискиот период, ќе ги анализираме фотографиите каде што покрај Анадолија, претставена е и румелиската женска во народна носија како составен дел на албумот за Меѓународниот виенски саем во 1873 година.

¹ Forjan i Mihajlić 2024, 4.

² Славица и Ѓорѓиовска 2005, 21.

³ Трајановски и Мустафа 2024, 92–93.

Општа положба на жената во институцијата браќ и образованието

Во архивски документ од 12 јуни 1897 година⁴, се наведува дека во пописот на населението треба да се евидентира не само машкото население, туку и женското, и дека вкупното население треба да се изработи во две ставки: муслиманско и немуслиманско.⁵

Во врска со состојбата на жената во институцијата браќ, ги одвојувам официјалните документи за: условните договори за браќ на жените (од 1535 година)⁶, консензуалниот развод (од 1618 година)⁷, документ каде што се наведува дека жените не се принудени да стапат во браќ (од 1657)⁸, дека недостатокот на еднаквост во браќот се смета за причина за развод (од 1676 година)⁹, документ дека покрај мажот и жената смее да поднесе барање за развод од својот маж (од 1794 година)¹⁰, документ за ненаплаќање цена за невестата во браќовите и неприсилување на девојките да се омажат за мажи со кои се нееднакви (од 1831 година)¹¹, услови за враќање на жените кои ги напуштиле своите сопрузи во своите домови (од 1896 година)¹² итн. Дополнително, регулативата од дваесет члена за браќот и разводот во 1917 година дава поширок спектар за разјаснување на институцијата браќ во османлискиот период. Врз основа на овие документи, тоа може да се заклучи е дека во институцијата браќ, положбата на жената не е до толку на ниско ниво како што е општата перцепција за османлиската жена.¹³

Меѓу другото, образованието на османлиската жена исто така е тема која не е доволно разработена. Архивскиот документ од 1745 година сведочи за назначувањето на учителки кои ќе ги подучуваат девојчињата за Куранот, а врз основа на тоа ќе добиваат и плата.¹⁴ Дополнително, како показател дека им се дава значење на идеите на жената и нивните

⁴ Başbakanlık Osmanlı Arşivi (понатаму BOA), Dahiliye Nezareti Tesri-i Muamelat ve Islahat Komisyonu, 10/77.

⁵ Ünal 2015, 98–99.

⁶ BOA, Üsküdar Şer'iye Sicili d.09, Varak no. 106a Hüküm 1.

⁷ BOA, İstanbul Şer'iye Sicili d.03, Varak no. 24a Hüküm 209.

⁸ BOA, Divanı Hümayün Sicilâtı Mühimme Defterleri, d. 92/276.

⁹ BOA, İstanbul Şer'iye Sicili d.18 Varak no. 126a Hüküm 1.

¹⁰ BOA, Hatt-ı Humayun, (понатаму HAT), 1653/9.

¹¹ BOA, Cevdet Adliye, 2/93.

¹² BOA, Meşihat Şer'iyye Sicilleri Defterleri, d. 7588 / sayfa 76, Hüküm 240.

¹³ BOA, Şûra-yı Devlet Evrakı, (понатаму ŞD.HU), 2839/10.

¹⁴ BOA, Cevdet Maarif, 35/1721.

желби во однос на образованието, може да се прикаже документ за изградба на училиште на г-ѓа Саде Хоџа, која ги подучувала девојчињата за Куранот во својот дом.¹⁵ Од посебна важност се документите во врска со зголемувањето на платите на учителките чии плати не им биле доволни.¹⁶

Во 1884 година направен е посебен правилник од 22 члена за индустриското училиште за девојчиња кое било основано под управа на Министерството за трговија, индустрија и земјоделство за да им обезбеди на девојчињата знаења и вештини.¹⁷

Меѓу документите го одвојувам документот на кој се гледа дека во Одрин, Скопје и Адана биле назначени три учителки за основно женско училиште. Г-ѓа Садије била назначена како учителка во основното женско училиште во Одрин, г-ѓа Начије во основното женско училиште во Скопје, додека г-ѓа Хурије била назначена во основното женско училиште во Адана.¹⁸

Матичната евиденција (*sicil kaydı*) на наставничката Фатма Ханим од 17 април 1895 година е добар показател за тоа дека се водела матична евиденција на учителките.¹⁹ Се загрижувале посебно и за жените кои престојувале во старечки домови. Имало посебни курсеви на кои предавале за уметноста на ткаењето и ги учеле жените кои биле во можност и со желба да ткаат.²⁰ Покрај за жените од позрела возраст, се залагале и за воспитувањето на децата под три години.²¹

Кога ќе погледнеме во архивските османлиски документи за прописи и забрани поврзани со облекувањето на жените, може да се види дека генерално се издавале наредби да не се дозволува несоодветно однесување и облека. Указот издаден на 11 јуни 1726 година во врска со облекувањето на муслиманските жени е следниов:

„Поради присуството на државната канцеларија во Едрене, некои жени во Истанбул го искористиле ова и носеле модерни фустани и капи како странски жени, што ќе биде пример за други жени, таквата облека измислена подоцна предизвикала губење насоки и пари, мажите кои не биле во позиција почнале да се разликуваат од облеката на нивните жени, и

¹⁵ BOA, HAT, 1302/50718.

¹⁶ BOA, Maarif Nezareti Mektubî Kalemî, (понатаму MF. MKT), 20/10.

¹⁷ BOA, ŞD.HU, 1176/34.

¹⁸ BOA, MF. MKT, 180/24.

¹⁹ BOA, Dahiliye Nezareti Sicill-i Ahvâl Komisyonu Defterleri, 59/333.

²⁰ BOA, İrade Dahiliye, 1360/40.

²¹ BOA, MF. MKT, 1008/22.

*од сега па натаму, жените не смеат да носат абаја со големи јаки, долги шамиш и ленти од повеќе од еден прст. Указ дека потребните предупредувања треба да се дадат на имамите, кројачите и ширитчиите, и дека на жените кои се облекуваат на овој начин не треба да им се покажува толеранција. (1 јуни 1726)*²²

На ист начин, од 1797 година, постои указ на султанот Селим III дека жените не смеат да се прошетаат низ чаршијата облечени во светли бои и големи јаки, дека треба да внимаваат да не го покажат накитот на нивната облека и дека кројачите треба да се однесуваат според ова правило кога шијат женска облека.²³ Повторно, се гледа дека на 24 јануари 1904 година, била воведена регулатива во врска со облеката со која муслиманските жени не смееle да патуваат со облека спротивна на слогамот на исламот.²⁴

Во принцип, прописите во врска со жените не се ограничени само на облеката, секако. Исто така, вреди да се спомене дека има посебен указ за жените во кој пишува дека жените можат да се качат на државните фериброт наместо да патуваат на фериброт на странски компании кои носат патници на Босфорот.²⁵ Или пак, прописите со кои биле известени вилаетите дека постапките за исправка на возраста на жените и девојчињата, чија возраст се постари или помлади, евидентирани во регистарот на населението, треба да се спроведат од страна на соседските и селските старешински совети откако истрагата ќе биде спроведена од страна на административните совети со покажување на нивната вистинска возраст.²⁶

Како резултат на анализирањето на османлиските архивски документи, можеме да кажеме дека прописите во врска со женската облека генерално биле направени во однос на облеката на муслиманските жени, и дека овие прописи биле направени со цел да се заштитат жените и да се заштити институцијата брак.

²² Истанбулски шеријатски регистар d.24, лист бр.: 12a Одредба 1.

²³ BOA, HAT 191/9273 - Ali Emiri Tasnifi Sultan Selim III, 24208.

²⁴ BOA, Yıldız Maruzat Defteri, 11954.

²⁵ BOA, İrade Meclis-i Vâlâ, 196/6068.

²⁶ BOA, Dahiliye Nezareti Mektubi Kalemi, 343/21.

Фотоалбумот на народна носија – *Elbise-i Osmaniye*, за Виенскиот саем во 1873 година

Основната цел на светските саеми, најчесто била да се промовираат производствените можности и развојот во нив, културните структури како и социјалниот живот на различните територии низ светот, а со ова и размена на информации, искуства како и трговија.

Светскиот саем во Виена во 1873 година кој се одржувал под слоганот „Култура и образование“²⁷, бил лоциран во Пратер, во Вториот округ на Виена²⁸, во кружната градба со челична конструкција „Ротунда“, на површина од 60 илјади квадратни метри. Овој саем траел од 1 мај до 2 ноември 1873 година²⁹, во кој покрај европските земји и Османлиската империја, учествувале и Египет, Иран, Мароко, Кина, Јапонија, Бразил и др. земји.³⁰ На овој саем учествувале и странски комисии составени од најталантираните и најистакнатите личности од секоја држава. Ниту еден саем претходно немал ваков опсег на имиња на личности, кои вклучувале државни функционери, филозофи или лидери во индустрискиот свет. Така, на овој саем од Османлиската имерија учествувале вкупно 49 комесари.³¹

Карактерот на изложбите секако претрпувал промени, но пред сè, меѓу другото, главната цел на овие настани била од првостепено значење за прикажувањето на степенот на развој на една земја.³² Османлиската империја учествувала на Виенскиот саем во 1873 година, пред сè, со еден типичен *концепт на Османлискиот квартал*. Во рамките на опсегот на *Отоманскиот квартал*, секако се претставила и со земјоделски и занаетчиски производи, како и со ценети уметнички дела.

Централната власт на Османлиската империја бара од вилаетите да учествуваат со различни и посебни производи на саемот во Виена, за што и дава широк опис на бараните артикли за прикажување класифицирани во различни групи.³³ Во повикот се бара да се испрати секој вид облека и народна носија и униформа од сите етнички групи кои живеат

²⁷ „Eröffnung der fünften Weltausstellung“, Neue Freie Presse, 01 Mai 1873.

²⁸ „Die Ausfahrt zur Eröffnungsfeier im Prater“, Illustriertes Wiener Extrablatt, 04 Mai 1873.

²⁹ „Wien Weltausstellung (Osmanli)“, Morgen-Post, 25 April 1873.

³⁰ „Die orientalische Gruppen in der Industriepalaste“, Neue Freie Presse, 08 Mai 1873.

³¹ Blake and Pettit 1873, 16.

³² BOA, Cevdet İktisat, Dosya NO.4, Gömlek No. 165.

³³ Државниот Архив на Република Северна Македонија (понатаму: ДАРСМ), ф. 10, кут. 3, а.е. 176, л.184-187.

во вилаетите на османлиската територија и тоа од Турци, Арапи, Курди, Грци, Ерменци, Бугари, Албанци. Дава широк опис дека треба да бидат испратени летна и зимна облека на мажи и жени, облека на коњаници и војници, на духовни лица како и секојдневна облека на војници и коњаници како и нивна опрема.³⁴

Врз основа на културните структури како и социјалниот живот на различните територии во Османлиската империја, бил подготвен и фотоалбумот на Османлиската држава за изложување на Виенскиот саем во 1873 година, со наслов *Elbise-i Osmaniye*, односно „Османлиска (народна) носија“.³⁵ Овој албум бил имал особена важност бидејќи сведочи за развојот на османлиското сликарство во XIX век, а воедно со големо значење го претставува културниот мозаик на територијата на Османлиската држава.

Албумите на народна носија во рамките на османлиската уметност, почнуваат да се развиваат од XVI век, а посебно од големо значење претставува албумот којшто бил спремен за Виенскиот саем во 1873 година. Во концептуална основа во овие албуми се забележуваат сличности, односно овие албуми ги претставуваат периодот и луѓето кои живееле во границите на Османлиската држава. Класификацијата е направена според етнички групи, односно потекло, пол и професии и сето ова било документирано во тоа време со новоразвиениот метод на фотографирање.³⁶

Фотоалбумот *Elbise-i Osmaniye*, односно „Османлиска (народна) носија“ за Виенскиот саем во 1873 година бил подготвен од страна на Осман Хамди Бег и Марија де Лонеј и освоил шест медали на овој меѓународен саем. Албумот документирал луѓе со народни носии, од териториите на османлиската држава, класифицирани според вилаети, етничка припадност, пол и професии. Во самиот албум има широк опис за карактеристиките на носијата, етничката припадност и работата со која се занимавале луѓето што ја носеле таа облека. Фотограф на овој албум бил познатиот Паскал Себа, додека каталогот бил објавен од страна на *Levant Times* и *Shipping Gazette Press* на француски и османлиски јазик со 320 страници текст, 74 фотографии на мажи и жени во традиционални костуми, со географски опис на секој регион, обичаи, како и коментари за индустрискиот и комерцијалниот развој.³⁷ Овој албум бил нарачан од

³⁴ Истото а.е. 177, л. 186-187.

³⁵ Матковски 2000, 298.

³⁶ Özsuca 2022, 169-179.

³⁷ *L'Orient Illustré* 62, Istanbul, April 4, 1874, 80.

султанот Абдулазиз (1861–1876), кој има вкупно 64 трио фотографии, 12 дуо портрети, односно 107 мажи, 96 жени и 2 деца. Во 1999 година, Sabancı University Press го објави албумот преведен на турски јазик.³⁸ Покрај албумот со фотографии, истите костуми на османлиска наородна носија биле изложени на самиот османлиски павијлон во модели направени од восок.

Таксономската структура на албумот, системот за научна класификација и клиничката стандардизација на етнографскиот портрет го опишуваат кохерентниот фотографски јазик преку кој може да се толкува отоманската носија во Виена како симбол на иновација и инклузивност.

Ибрахим Едхем Паша (тогашен министер за јавни работи и трговија) бил назначен за главен и одговорен на комисијата формирана за подготовките на Виенскиот саем и тој лично ги следел подготовките за саемот. За раководител на изложбата бил назначен неговиот најстар син Осман Хамдибег.³⁹ За каталогот што ќе го подготвувал за изложбата во Виена, Ибрахим Едхем Паша го користи своето министерско овластување за да побара од вилаетите да испратат примероци од облеката на мажите, жените, старите луѓе и младите од сите класи што го сочинуваат османлискиот мозаик, без оглед на раса, религија и јазик, како и нивниот накит, додатоци и оружје, кои се неразделни елементи од облеката, да бидат испратени во Истанбул.⁴⁰

Облеката и додатоците од секој вилает на државата пристигнувале во дворецот на Едхем Паша во Кантарџилар, во Истанбул, а најтипичните и најпечатливите биле носени на машки и женски модели и фотографирани.⁴¹

Во 1872 година, Паскал Себа го преселил своето студио на местото број 439 на улицата Истиклал, веднаш до рускиот конзулат во тоа време. Фотографиите биле направени во дворецот на Едхем Паша. Сигурно е дека сите жени кои биле фотографирани со облеката се немуслиманки од Истанбул. Ако се прегледаат сликите, се гледа дека многу малку од овие жени се млади. Повеќето се стари и дебели. Тоа што може да се заклучи е дека во тоа време било тешко да се најде женски фотомодел.⁴²

³⁸ Üyepazarcı 1999a, 1–461

³⁹ Üyepazarcı 1999b, 4

⁴⁰ Истото, 6.

⁴¹ Истото.

⁴² Истото, 6–7.

Во прилог на оваа статија дадени се фотографии на жени облечени во народна носија од вилаетите на румелискиот дел на Османлиската империја.

Кога се анализираат фотографиите, се забележува е дека се претставени луѓе од различни вилаети на државата кои ја работат истата работа и се од иста етничка припадност, или луѓе од еден ист вилает, но етнички или религиски се различни. Исто така, има и слики каде што се нагласува дека станува збор за младо девојче или за богата госпоѓа. Покрај дадената спецификација за самата фигура на фотографијата, се дава широк опис на различните накити и декоративни елементи на носијата, дури и цената во грошеви или франци. Тоа што може да се констатира е дека покрај фотографиите, и дизајнот на албумот исто така привлекувал големо внимание.

Слика 1: Женска носија од солунски вилает (десно: жена од исламска вероисповест, во средина жена од Прилеп, лево: жена еврејка).⁴³

⁴³ Üyepazarcı 1999a, 131.

Во овој фотоалбум од 1873 година, којшто имал големо значење за претставувањето на културниот мозаик на османлиското општество била претставена со прецизност и румелиската женска народна носија со вкупно 23 костуми, 5 од одринскиот вилает, 2 од дунавскиот вилает, 8 од призренскиот и скадарскиот вилает, 4 од јанинскиот вилает, три од солунскиот вилает и 1 костум од босанскиот вилает. Од територијата на денешна Македонија е претставена женска носија од Прилеп со елементи од мариовска носија. Во оваа слика тоа што се забележува е дека моделот не е соодветно облечен, но секако тоа што се гледа е дека кошулата, убурушот и скутината се од Мариово (види слика 1).

Констатираме дека овие фотографии (дел претставени во прилог 1), претставуваат големо богатство за проучување на носијата како етнолошка појава.⁴⁴ Низ фотографиите може да се проучуваат и влијанијата на ориентот врз народното облекување на Балканот како сумативна рефлексција на традициите, етнокултурата, етнополитичките и социјалните односи со етнооколноста.

Врз основа на документите, во институцијата брак, положбата на жената не е до толку на ниско ниво како што е општата перцепција за османлиската жена, додека прописите во врска со женската облека односно облекувањето на жената, генерално биле направени во однос на облеката на муслиманските жени, и дека целта на овие прописи била да се заштитат жените и да се заштити институцијата брак.

БИБЛИОГРАФИЈА

АРХИВСКИ ФОНДОВИ

Државен Архив на Република Македонија, ф. Скопска-турска општина.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Ali Emîrî Tasnifi Sultan Selim.

Cevdet Adliye.

Cevdet Maarif.

Cevdet İktisat.

Dahiliye Nezareti Mektubî Kalemî.

⁴⁴ Nurettin 1990, 1–8.

Dahiliye Nezareti Sicill-i Ahvâl Komisyonu Defterleri.
Dahiliye Nezareti Tesri-i Muamelat ve Islahat Komisyonu.
Divanı Hümayün Sicilatı Mühimme Defterleri.
Hatt-ı Humayun.
İrade Dahiliye.
İrade Meclis-i Vâlâ.
İstanbul Şeriye Sicili.
Maarif Nezareti Mektubî Kalemi.
Meşihat Şer'iyye Sicilleri Defterleri.
Şûra-yı Devlet Evrakı.
Üsküdar Şeriye Sicili.
Yıldız Maruzat Defteri.

КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА

- Blake, William Phipps and Pettit, Henry. *Reports on the Vienna Universal Exhibition, 1873 made to the U.S. Centennial Commission*. Philadelphia, 1873.
- Forjan, Josip i Mihajlić, Ivana. *Alaturka-Orientalni Utečajina Hrvatske narodne nošnje I nošnje drugih Naroda*. Centar za tradicijsku baštinu, Zagreb, 2024.
- Özsucu, Fatma Filiz. "Elbise-iOsmaniye- 1873 Viyana sergisi-Kıyafet albümleri", *Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi*, 28, (2022), 169–179.
- Sevin, Nurettin. *Onüç asırlık Türk kıyafet tarihine bir bakış*. Kültür Bakanlığı Yayınları/1195, Kültür Eserler Dizisi/151, Sevinç Matbaası, Ankara, 1990.
- Ünal, Uğur. *Arşiv Belgelerine göre Osmanlı'da Kadın*, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, OsmanlıArşivi Daire Başkanlığı, Yayın no. 137, BİON MaATBAACILIK, İstanbul, 2015.
- Üyepazarcı Erol. *1873 Yılında Türkiye'de Halk Giyisileri Elbise-i Osmaniyye üzerine Önsöz Notlar Sözlük Denemesi Dizin*, Sabancı Üniversitesi, İstanbul, 1999.
- Üyepazarcı, Erol (çev). *1873 Yılında Türkiye'de Halk Giyisileri Elbise-i Osmaniyye*. Sabancı Üniversitesi, İstanbul, 1999.
- Матковски, Александар. *Македонија во делата на странските патописци (1864 – 1874)*. Скопје, 2000.
- Трајановски, Виктор и Мустафа, Шериф. „Ориентално влијание врз народното облекување во Македонија“. *Alaturka-Orientalni Utečajina Hrvatskenarodnenošnje I nošnjedrugih Naroda*, urednik Josip Forjan I Ivana Mihajlić, Centar za tradicijskubaštinu, Zagreb, 2024.
- Христова, Славица и Ѓорѓиовска, Татјана. *Етничко шаренило во Скопје, од крајот на XIX век до Втората светска војна*. Музеј на град Скопје, Скопје, 2005.
- “Die Ausfahrt zur Eröffnungsfeierim Prater”, *Illustriertes Wiener Extrablatt*, 04 Mai 1873.
- “Die orientalische Gruppen in der Industriepalaste”, *Neue Freie Presse*, 08 Mai 1873.
- “Eröffnung der fünftenWeltausstellung”, *Neue Freie Presse*, 01 Mai 1873.
- L'Orient Illustré* 62, Istanbul, April 4, 1874, 80.
- “Wien Weltausstelung (Osmanlı)”, *Morgen-Post*, 25 April 1873.

ПРИЛОГ

А. Женска носија од едренскиот вилает⁴⁵

Б. Женска носија од дунавскиот вилает⁴⁶

⁴⁵ Џеферазарси 1999а, 52, 60.

⁴⁶ Исто, 70, 73.

В. Женска носија од призренскиот вилает⁴⁷

Г. Женска носија од скадарскиот вилает⁴⁸

⁴⁷ Исто, 84.

⁴⁸ Исто, 94, 98, 102, 105.

Д. Женска носија од јанинскиот вилает⁴⁹

⁴⁹ Исто, ш, 120.

Ѓ. Женска носија од босанскиот вилает⁵⁰

Emel SHERIF MIFTAR
e.miftar2018@gmail.com

THE STATUS OF THE WOMEN AND DESCRIPTION
OF THE RUMELIAN WOMEN'S TRADITIONAL CLOTHES
IN THE OTTOMAN PERIOD – 1873

(summary)

The woman's status in the Ottoman society and her place in the social life has always been in the focus of attention. The Ottoman official materials, as well as the archival documents present an overview of the woman's status during the Ottoman rule.

As a woman's key element, the clothes performed many other functions despite protection and aesthetics; therefore, the manner of clothing served as a symbol of the local, regional, religious, or ethnical identity. Following this, the women's clothing regulations in the Ottoman period clarify other aspects of the social life. Contributing to these regulations, this paper also depicts the Rumelian women's traditi-

⁵⁰Исто, 141.

onal clothes via photographs from the official album compiled for the 1873 Viena International Fair.

The aim of this paper is to analyse and offer an overview of the Ottoman archival documents and official materials that cast light onto the woman's social status during Ottoman rule and the regulations for women's clothing, as well as to give a review of the portrayal of the Rumelian women's traditional clothes via photographs from the 1873 Viena Fair album.

Taking documents into account, the woman's status in the institution of marriage was not at a low level, unlike the common perception for the Ottoman woman, whereas the regulations related to women's clothes, i.e. women's dressing, were generally constituted in relation to the clothing of Muslim women. Therefore, the goal of these regulations was to protect women and to preserve the institution of marriage.

The traditional clothes as an ethnological phenomenon represent a material and cultural heritage for studying the effect of the Orient on the Balkan people's clothing in the form of a summative reflection of the traditions, ethno-culture, ethno-political relations and social relations to the ethno-circumstances. As such, the traditional clothes can be studied through the photographs of the album entitled *Ottoman traditional clothing (Ebise-i Osmaniye)*, from 1873.